

zadás a Tisza torkolatán felül hat ki, minek következtében Títelnél a vissza szorított Tisza lerakta az ismeretes iszap szigeteket és zátonyokat, melyek most a Duna vízének közép magassága idején is felduzzasztják a Tiszát.

Nézze meg bárki a Tisza lejtviszonyait és meggyőződik, hogy Títeltől Szolnokig végtelen kevés a Tisza esése, azonfelül pedig fel-felül mind több és több.

Tehát felső Tiszáról a lerohanó ár meggyűrődik Szolnokon alól és megszüntvén azon sebesség, melynek erejével a hordalékot a Tisza megindította és egy darabig hozta, azt a saját mederében lerakja, miből származik, hogy a Tisza középső és alsó részén a meder felteik és a víz benne hová tovább hevesbé ferve el, a gátakat folyton emelni kell és a Tisza medrénél törpebb nibeuba került városok és községek, ha előttennek el is pusztulnak.

A Vaskapu szabályozását követnie kell a titeli zátonyok eltávolításának, minek következtése lenne a Duna medrénél mélyebbülése, mi maga után vonja a Tisza medrénél alá szállását.

Második segítségi módja csupán párhuzamos gátrendszer egyoldalságát megszüntetni azáltal, hogy felülről lefelé a párhuzamos gátak között keresztgátakat építsenek, mikor az árvíz számára a keresztgátak feletti területek szabadon hagyatnak, mint azt a Loire nál a miénkhez hasonló tapasztalatok után a francia kormány sikerrel megalkotta.

E rendszer mellett árter lesz sok terület, mely most szántat; de a jó kaszáló többet ér, — mint a bizonytalan szántó.

Előnyök a keresztgátak, mert az áradat vízének mennyiségét felosztják és nem zudítják, mint most le, az alsó szakaszokra, a keresztgátak árterében az iszap termékenyítőleg lerakódik és az összes hordalék nem sodortatik a lassabb vizű meder feltöltésére.

Ha párhuzamos gátaink nem bírják megtartani az áradás vízmennyiségét, e mennyiséget kell kisebbé tenni, ha igen rövid idő alatt futja meg utját az ár és azt az időben nem tudjuk megosztani, akkor a térben kell azt megosztani. Erre valók a keresztgátak lépcsőzetei melyek az egész Tisza mentén kis elosztó medencékkel biztosítanak a legmasszabb víz tömegét ellen.

Harmadik módja az alapos orvoslásnak, hogy a Duna és Tisza között a belvizek, az áradás levezetésére egy vagy két csatorna létesítessék, melyek az áradás vízből képesek a mi veszélyes elvezetni, a belvizeket, melyek ma nagy térről gyülemlednek a törpebb fekvésű részekre; felfogni és kártelony sokaságra szaporodásukat megakadályozni, az éghajlatot a nyári szárazságot idején parakkal mersékelni, sőt esetleg, ha nagy költségbe nem kerül, csatorna hajozás által az Alföld forgalmat elénkíteni, olcsóvá tenni.

Negyedik módja a segítsének, hogy a városok és nagy községek közköltésen állítsanak tégláégető kemenczékét, vasutmentén körkemenczékét, melyek előállítására adják a téglát, hogy égetett téglá oszlopon nyúgodják a hazak tetőzete és favazas legyen a falusi, tanya épületek fala.

Mert csupa vályog és sár épületek összeomlása bizonyos, a mi maga után vonja minden ingóság megsemmisülését.

Eleg kárt szenvedünk ez évben, hogy tanuljon is már saját kárán magyar és ne egy, hanem minden módon védelmezze vagyónát.

Ugron Gábor.

A Rákóczy-nóta eredete.

II Rákóczy Ferencz szabadság küzdelme (1703—1711) egyik legdicőbb korszaka a magyar nemzet történelmének.

A mi Görögországnak a termopilai szoros és Marathon dicsősége, az nekünk ama küzdelem, melyet a hazaszeretet legeszményibb

kigyógyítja, de két-három napi sikertelen kísérlet után beleunt. Voltak kevésbé filantropok s idealisták, kik azt kérdezték: szükség-e mindég, hogy egy leánynak helyén legyen ez esze? feleletük mi lehetett volna más? nem. Igyekeztek meggyőzni Carmellát, hogy az esz a szerelemben csak felesleg, de különös még mondani is, a legerélyesebb elment állásra találtak. Nem mondott határozott nemet, mivel úgy lehet, nem is ertette világosan, mit akarnak, hanem mintegy ösztönből, minden ilyen alkalommal, egyenként szabadtotta ki kezét, s aztán mellen összefonta, magát összehuzta, s különösen nevetett, mint a gyermekek, a kik azt hiszik, hogy tréfát akarnak belőlük üzni, de nem tudják mit s nevetéssel akarják mutatni, hogy elértették ilyenkor nem látszott örülnök, arca beszédes, szeme villogó volt, egy szóval elragadó ugy a magatartása, mint tettetett haragja.

Mindnyájan a kik kísértették, meggyőződték, hogy hibába való minden törekvésük. Ezek közül egy mikor az orvosnak elbeszélte fustbe ment törekvését, így kiáltott fel: Erélyes és tisztességes nőt láttam elget, de ilyen, mint ez soha. Beszélük, hogy némelyik tisztelő azt hitte, hogy az az, a kit ő szeretett, s a ki őt megsálla. Azonban az nem lehet igaz, mert ha kérdezték tőle, vagy mondták neki valamit arra vonatkozólag, hallgatta figyelmesen, s aztán elutazott, elkísérte a ki-

mintaképe, a nagy fejedelem küzdött nemzeteinek szabadságáért.

176 év vált már azóta multtá, hogy az anyyniszor diadalmas fegyver a majthényi síkon a hősök kezéből kihullott; drága hamvai a dicsőnek rég elvegyültek már az anyaföld porával de hazaszeretettüknek önfeláldozásuknak emléket megőrizte a történelem és örzi a honfisziv, míg a földteken csak egy magyar létezik.

Es minő kin volt az, hogy másfél hosszú, sötét századon át még csak ajkára sem vehette a magyar azokat, kiknek sziveben emlékoszlopot emelt. Rákóczy nevét elbukása után épen ugy tilos volt említeni, — mint Kossuthet 1849 után.

Ama dicső kornak emlékei között a legkiválóbb emlék bizonyára az ugynevezett Rákóczy-nóta.

A Rákóczy-nóta — írja Thaly Kálmán nagy történelmi jelentőségű nemzeti ének. A kuruc világ leghíresebb költszeti maradványa; fájdalomkiáltása az egy szerencsetlenségtől sújtott, balsors által vert hósi nemzetnek, keservdala, felsőhajtása, imádsága és vigasztalása egy hosszú, szenvedésteljes korszaknak, melyet a ki egyszer hallott, soha többé el nem feledhetett.

A benne nyilatkozó nemzeti szellem és érzület ma is megrázza a magyar szívet hurjait.

A Rákóczy-nótának sokszor hulló önyek, keseredett lelkesedés között s tarogatók hangja mellett enekelt dallamából keletkezett nemzetiünk híres indulója a most is általános ismert Rákóczy-induló.

De szóljunk valamit a Rákóczy-nóta történetéről.

Szirmay Antal történetíró, Barna Mihály cigánymuzsikust, Rákóczy kedvencz udvari zenészet tartja a dallam szerzőjének, ki is, midőn Rákóczy 1711-ben Lengyelországba bujdosásra indult volna, így szólt a fejedelemhez: „Mégysz mégysz, felséges fejedelem? — Itt hagyod a vagyont és keresed a ninesent! — S azután fogta hegedűjét s fájdalmában a fejedelem bucsuzóját a síró dallamot szerzette.

A történelmi nyomozás szerint azonban nem csak valószínűbb, de majdnem bizonyos is, hogy a Rákóczy-nótának mind szövege, mind dallama 1711-nél korábban, a szerencsétlen trencsényi csata, s így 1708. aug. 3-ika után készült.

A kurucok Trencsénél nagy vereséget szenvedtek, sőt maga a fejedelem is sebet kapott.

A kurucság mindenütt visszahúzódott, s német hadak özönök el a vidéket, hol előbb a kurucok zászlói lengtek. A népet zsarolták, kintozták, s így nagyon alaposnak kell tartanunk a vélemltet, hogy a felzokogó Rákóczy-nóta, s a vele rokonjellegű dallam csak ezen időben keletkezhetett.

Hogy a szöveg, valamint a vele teljesen azonos jellegű dallam 1711-ben nem készült, kitűnik abból is, hogy mint látni fogjuk a nótában Bezerédi és Boescai mint Rákóczy vezérei említettek. Bezeredy és Boescai azonban már 1708. aug. 29-e után a fejedelmet elarulván, s fejükkel lakolván, ha a nóta 1711-ben készült volna, ők abban mint a kurucság vezérei nem szerepelhetnének.

Ismételhetjük tehát, hogy a híres Rákóczy-nóta szövege s a vele rokonjellegű dallam csak 1708. aug. 3 a és 29-ke között keletkezett.

Ismerték e híres nótát egész Magyarországon.

„Másfél század után is mondja Thaly Kőszegtől le a Szilágyság, Ugocsától Muravizéig mindenütt leltalálták kutató kezeim.“ Thaly 17 variánsát ismeri.

A variánsok egyikéből, mely 6 számból áll, bemutatjuk itt az 1., 2. és 5. szakaszt, melyek így hangzanak:

1 Jaj régi szép magyar nép,
Az ellenség téged mikép
Szaggat és tep!
Mire jutott állapotod —

kötőg, kendőjével itegetett utánuk, s aztán ment, kezdte udvarlását az új tisztnek, s ugy látszott, hogy azt még jobban szereti mint a másikat.

V:

Mikor az orvos visszatért elmondta, a mit én most itt előadtam.

— Kár érte, — mondá a tiszt szánya-kozva, — hisz oly szép és kedves!
— S mily szilárd becsületességének kellett lenni — egészíté ki a másik.

Mikor a hadnagy haza felé indult, már késő ej volt. A piacon nem volt egy lélek sem. Melyen elgondolkozva lakása felé irányítá lépteit, mely a kávéházzal szemben volt.

— Ott lesz, — mondá magában, — s előre nyujtá fejét, hogy lássa, valyon van-e valaki az ajtaja előtt; de hasztalan, mert korom sötétség volt. Ment tovább, mindég lassabban, meg-meg állva... Ha tudnám, hogy egy uton álló van ott, s késsel kezében vár batrában mennék; — s pár lépést hátrált.

— Ah ott van! — Eszrevette, a mint ott állt a lépcsőn, de a sötét miatt nem láthatta az arcát.

— Mit csinálsz itt? — kérde közledeve. A leány nem válaszolt azonnal, felállott, s mindkét kezét a tiszt vállára tette, különös hangnyomattal, mintha a legzisztább öntudattal beszélne mondá:

— Várlak, a tudtam.

Romlandó cserép,
Mintegy ékes eleven kép —
Voltál olyan szép,
Magyar nép! —
De a sasnak körme között
Fonyadsz, mint a lép,
Szegény magyar nép!
Mikor lesz már ép?
Megromlottál mint cserép, —
Jaj hát szegény magyar nemzet
Jóra mikor lép?

2 Haj, Rákóczy, Bercsényi,
Vitéz magyarok vezéri,
Bezerédi!
Hová lettek magyar népek
Elő tukóri,
Nemzetünknek hirszerzői,
Fényes csillagi,
Ócskay?! —
Az ellenség mindenfelül
Öket emésztí,
Úzi, kergeti,
Buval epesztí,
Közénke sem eresztí,
Jaj, hát szegény nemzetünket
Miképen vesztí!

3 Rajtunk tenger a fegyver,
Mert a német köztünk hever,
Es igen ver.
Mutogatja magát mint egy
Kényes gavalér,
Nemzetünket kintöz pallér,
Nem szán, — mint hóhér,
Akit ér,
Addig vér —
Miglen neki mindent nem ígér!
Látod, mely kövér,
Bőreben sem fér,
Mégis csak mind többet kér.
Alig vagyon országunkban
Miatta kenyér!

A mint emlitem, a nóta elterjedt egész Magyarországon s fentartotta magát egész e század közepéig.

Erre lelkesültenek a kurucok derék leventéi, mikor csatába rohantak s ez kísérté őket bánatos utjokon, mikor bujdosásra indultak.

Azután akkor is, mikor már e küzdelemnek vége volt, e dalt énekeltek tarogató-sípok — e speciális kurucz hangszer — hangjainál minden bizalmasabb magánkörben.

A hanyatlás éveiben a mult század közepén e dal lai sirták el titkos banatukat az igazmagyarokul maradt honfiak.

Még a mult század végén lakodalmakon, ünnepélyeken is találkoznak Rákóczy notájával a tarogató hangjaiban.

Századunk elején Bihari, a híres hegedűs, gyakorta játszotta a Rákóczy-nótát, s neki köszönhetjük, hogy a velőket rendítő, s most közönségesen ismert Rákóczy-indulót bírjuk.

Az akkori Eszterházy herczeg nevével viselő gyalogezred karna ya ugyanis, Bihari hegedűje után tette át sebesebb induló ütemre, mely azután az eredeti Rákóczy-nótát háttérbe szorította.

Balogh Gyula.

HELYI HIREK.

A mit a kerti fák susognak...

A mit a kerti fák susognak,
Szép csöndes este hallgatom...
Az álmatag lombok miként ha
Megértének bubánatom!
Miként ha tudák, hogy alattok
A boldogság járt-kelt velem,
Miként ha tudák, hogy alattok
A régi üdvöt kereseim.

A mit a kerti fák susognak,
Azt olyan édes hallani!
Fölzengnek ott első szerelmem
Szelid fohászu dallami.
A szép, szelid nő mintha szólna,
Miként ha rám borulna még...

— Es miért vársz?
— Mert veled akarok lenni!

Mily hangsúly, azt hinné az ember, hogy valósággal beszél. Gyufát gyújtott, s a lány arcához közelelté, hogy szemé közé nézhessen. A faradság mivel egész nap bolyongott, s hogy épen most ébredt fel, elvett egy keveset abból az élenkségből, mely arczán látszani szokott, s a kimerülés és lehangoztás színezetet mutatta. Most valóban elbájoló volt, s bárminek csak örültek nem látszott.

— Ah édes kedves — szólt Carmella, a mint a hadnagy megvilágított arcát meglátta, s megakartá fogni az állát. A tiszt megakadályozta. Ekkor hirtelen megragadta egyik kezét, s megcsókolta és gyöngéden megharapta. A tiszt kiszabadítva kezét berohant az ajtón.

— Angyalom! — kiáltá a leány még egyszer, s aztán leült a lépcsőre s elaludt.

Alig lépett a hadnagy szobájába, gertyát gyújtott, s keze fejét nézte, melyen nyolcz fogacska finom lenyomata látszott. Mily szeretni való lány ez — mondá félhangon, s izgatottan járkált szobájában. Majd leült, s olvasott egy pár lapot, aztán ismét járkált, ismét olvasott, míg végre elhatározta, hogy lefekszik. Már csaknem levetkezett, midőn pár perczig gondolkozva az ablakhoz szaladt, hogy kinyissa... Aztán vállat vont és ajdujni ment.

Miként ha sűrűl visszahívják
A szép, szelid nő szellemét!

A mit a kerti fák susognak,
A boldogságból az maradt!
Itt itt szerettem, itt találtam
Fel legcsapongóbb vágyamat!
S e földön, és a tulvilágon
Nincs semmi szebb, nincs edesebb...
A fák susogják, és szivemben
Enyhül a mély, a régi seb.

A mit a kerti fák susognak,
Azt eldalolni nem lehet!
Miként ha kérdenek: Hová lett
O, a ki oly hűn szeretett?
S én felelem: Most is csak itt van,
Simitja forró homlokom
És látom őt érkezni, szállni,
Tul a rezgő falombokon!

A mit a kerti fák susognak,
Szép csöndes este hallgatom...
Az ifju szerelem regejét,
Regédet, én bubánatom!
S ha véget ér e bus bolyongás,
Feküdjem itt a fák alatt,
Legyen alattok édes álom,
Tovább, tovább susogjanak!

Gaspár Imre.

*** Elvtársaink figyelmebe.** Valószínű ugyan, hogy egyhamar nem lesz szükség a képviselő választási jogra, amde ennek eshetősége még sem lehetetlen, azért újra felszólítjuk tisztelt elvtársainkat, hogy választói joguk fentartása végett, mult évi adójukat f. hó 14-ig fizessék be, nehogy nevük a választási lajstromból kimaradjon.

*** A telefon-vezetők városunkban** rövid idő alatt kész lesz. A ház-tetőkon már láthatók a magas árbócok és a sűrű huzalok s már az egyes telepeken is allitgatják fel a telefon-készületeket. Ezzel is újabb lépés történt a nagyvárosiasodás felé!

*** Az árvíz-károsultak** javára városunk hatósága elrendelte a könyör-adományok gyűjtését s ezt a rendőrség fogantatosítja is. — Örömmel győződünk meg a felől, hogy az adakozások szép összeget fognak képviselni. Az adakozók neveit közölöm fogjuk.

*** Nevnap.** Ma ünnepeltek nevnapjaikat: Rásó Gyula hajduemegetri aispán, Simonffy Gyula honvéd alezredes, katonai főszállás biztos, Bekessy Gyula tankerületi főigazgató, Szinay Gyula megyei tisztii ügyész, Kovacs Gyula szolgabiro, Kovacs B. Gyula törvényeszi hivatalnok, Vegh Gyula, Hajdu Gyula rendőr alkapitányok, Szolyka Gyula, Zimmerman Gyula tanárok, Sárvary Gyula, Legányi Gyula orvosok, Steinberger Gyula vállalkozó, Holländer Gyula ügyvéd, Tóth Gyula, Kovacs Gyula kereskedő, Ladányi Gyula s. lelkesz, Lökös Gyula ügyvéd, Vedress Gyula színesz, Fényes Gyula megyei hivatalnok stb. A jó kivanatokhoz, melyekben részeselek, ha is csatlakozunk.

*** Színház.** Tegnap este a Czifra Zsuzsi lakodalma című nepszínmű ismételtetett, csakely számu közönség előtt. A darab most is csak nagyon közepes hatást aratott. Ma es holnap a „B o c a c c i o -operette kerül színpadra, mely iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Szombaton Vedress Gyula jutalomjátékául „Constantin abbe“ újdonásg adatik, melynek mesejét tegnap ismertették. A főbb szerepeket Vedress Gyula (czimusz) László, Kaczer Nina, Pechy Kálmán, Mandoky, Molnár L., Locsarekne, Rónaszekyne játszak. Ugy a darabot, mint a jutalmazandót, ki drámai személyzetünknek legkiválóbb tagja, ajánljuk a közönség partfogásába.

*** Hangverseny.** Többször volt alkalmunk megemlékezni mar arról, hogy gt. Kornis Zsigmondné urölhy hangversenyét fog rendezni az árvíz-károsultak javára. Most arról értesülünk, hogy az eddig említettekén kívül a nemes kebit urölhynek sikerült megnyerni közreműködésre Berger Ilona a kisasszonyt is, kinek szép zongora-játéka ismeretes a debreczeni közönség előtt. A városi dalárda is közre fog működni a hangversenyen, melynek teljes műsorát legközelebb alkalmunk lesz közölni.

Másnap reggel szolgálja lábujhegyen lépett szobájába nehogy felebbreze, s elcsodálkozott midőn látta, hogy gazdája már ébren van, holott sohasem szokott magától felebredni.

— Itt lent az ablak alatt ott van-e az a leány... S mit csinál? — kérde a hadnagy. — Semmit, várja a hadnagy urat.

Nevetést erőtelték. Mikor fel volt öltözve parancsoló szolgájának, hogy nézze meg ott van-e meg? A katoná kinyitotta az ablakot s lenezett.

— Ott.
— S mit csinál?
— Kövekkel játszik.
— Néz fellele?
— Nem!

— Épen az ajtó előtt van, vagy egy kissé oldalt?
— Oldalt.

Eltudom kertülni, mondá lefele haladva a lépcsőn, de kardja csörgése elarulta.

— Jó napot, jó napot — kiáltá a lány elebe szaladva, s midőn odaért, letérdellett, s elkezdte csizmáját porozni.

— Várj, várj egy percet. Egy kis türelem kedves, meg egy percet. Így, most már jól van.
— Carmella! — s kiszabadítva lábát el futott.

(Folyt. köv.)

zólni. Jegyek ez is kaphatók a C

* A kasza kezdeteket a sok a Debreczeni nyak építése és átalakítandó jel A vegyes — ké sok Simonffy nöklete alatt tikon a polgári t. főorvos, Laky hály főmérnök, közege; a kato szárezredes, Kr rencz őrnagy a Péter intendáns mult heten lejt laktanyák helye pónál levő maj

* Dalestet egylet, f. hó egybekötött zá kr beletpt díjj díszítés, és a o oltozott — lan tagjai fogadták a meghívon je számmal jelen lejtetlen meg

reczen város reszeről, kik az egész vend magyaros jó magaviseletök tettek és emlé szívök tabljaja szerénysegök felsorolom: Dr Teréz k. a. B borral, Szucs renezné, Balog Dömösdi Imre urak. — Meg ezen említett Lajos derecsk tak. — Hat kelli, de hogy nem tehetek, genazia körbe tal, a daleyile ujonnan új ele aimából, hideg Elismeréssel Gy a kik megjelie tánczvigalom jelen voltak a Papp Jánosné Szádnoré, Hoff Kovacs Károly beláné, Kopányacs Lajosné, Krainer Jozs ignaczné, Szó Bank Jánosné, Ella, Szabó G Piroksa, Kopar osztodnyas ala llyes baint, rtrtot, füstzt E Janos, Moravé lesz László, Sz Szóiosá Gabor Goz Aron 30

Az ösztöndíj A hálas köszö Toth János k csak ügyes k haja által tan louösen azzat heyliseget m at, bebizonyt van finom er dobogo keble (Mutan tiszt szömetet mon ot, hogy ezen lott levelemb támadhat. Ut eppen az aja gyorsabban e igen lehet tá hogy mi mie sajnálattal k mehetünk e kőve tart k lukokat kell

* A de határozata k rek tanítási folyam allat veszi kezdöt nius hó veg általános zet minthogy a egyenek, ki tolveteit ille szesulnek. E gyenes — c tason kötelez hogy a tauu félbe nem h netni: a ze szombaton Debreczen, g a t o s a g

* Elja s pártunk anavál: A baton tart helybeli fia par reszére nyi őszinte

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Table with financial data for the first half of 1887, including sections for 'KIADÁSOK' (Expenses) and 'BEVÉTELEK' (Revenues) for various insurance types like 'T. Tűzbiztosítás' and 'II. Szállítvány-biztosítás'.

Table with financial data for the second half of 1887, including sections for 'KIADÁSOK' and 'BEVÉTELEK' for 'II. Életbiztosítási üzlet' and 'VAGYON'.

Summary text and signatures of the company's management, including names like Fuchs Rudolf, Hajós József, and others.

Advertisement for 'A NEW-YORK ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG' (New York Life Insurance Company), detailing its history, capital, and services.

Advertisement for 'VÉGKIÁRULÁS' (Final Sale) of clothing and fabrics, mentioning 'Stern Izidor' and 'Hatóságilag engedélyezett'.

Advertisement for 'Tschinkel Kávé' (Tschinkel Coffee) and 'Kiadó föld' (Land for sale), featuring an image of a coffee cup.

Advertisement for 'HAMBURG-AMERIKAI POSTAHÁJÓZÁSI RÉSZVÉNYTÁRSULAT' (Hamburg-American Postal Savings Society), listing agents and services.

Advertisement for 'HIRDETÉS' (Advertisement) listing various medical services and products, including 'Dr. Popp J. G.' and 'Fogpor'.

Vertical text on the right edge of the page, including a date '1888. X' and fragments of other advertisements.